

Eelerwoude

Op weg naar 100% natuurinclusief ►

Nader onderzoek Omgevingswet

Ontwikkeling zonnepark Nude, Rhenen

Opdrachtgever:

Solarfields Nederland B.V.

Dhr.

Emmasingel 4

9726 AH Groningen

Opdrachtnemer:

Eelerwoude

[Onze vestigingen](#)

088-1471100

info@eelerwoude.nl

www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: 202814

Datum: 19-2-2024

Projectleider:

Opgesteld:

Gecontroleerd:

Status: Definitief

Versie: 2

© 2023 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
2	Huidige situatie en ontwikkeling.....	5
2.1	Huidige situatie	5
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	12
3	Natuurwetgeving	13
3.1	Inleiding	13
3.2	Bescherming van soorten	13
4	Methode	14
4.1	Inleiding	14
4.2	Bureauonderzoek	14
4.3	Veldonderzoek.....	14
5	Beschermde soorten	16
5.1	Inleiding	16
5.2	Broedvogels	16
5.2.1	Voorkomen en functie	16
5.2.2	Effecten en vergunning	20
5.2.3	Broedvogels algemeen.....	20
5.3	Flora	20
5.3.1	Voorkomen en functie	20
5.3.2	Effecten en vergunning	23
5.3.3	Te nemen maatregelen.....	23
6	Conclusie	24
6.1	Soortenbescherming	24
6.2	Vergunning noodzakelijk	25
6.3	Uitvoerbaarheid van de plannen	25
6.4	Geldigheid onderzoek.....	26
	Bijlage 1 Wettelijk kader Natuurwetgeving	28

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Solarfields is voornemens om tussen Rhenen en Wageningen een zonnepark te ontwikkelen van circa 30 hectare ten zuiden van de N225.

In verband met deze plannen is er reeds een toetsing uitgevoerd aan de natuurwetgeving en aan het natuurbeleid. Uit deze toetsing kwam naar voren dat nader onderzoek naar uilen (steen- en kerkuil) en beschermde flora (kleine wolfsmelk en grote leeuwenklauw) noodzakelijk is.

Nader, gericht veldonderzoek is noodzakelijk om aan te tonen, dan wel uit te sluiten dat aanwezige het plangebied een functie heeft als verblijf-/groeiplaats voor beschermde soorten. Duidelijk moet dan ook worden om welke soort(en) en aantallen het gaat en wat de eventuele functie van het plangebied is voor deze soort(en). Uit het onderzoek komt naar voren of de voorgenomen ontwikkelingen consequenties hebben voor de aanwezige beschermde natuurwaarden in het kader van het natuurbeschermingsrecht en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

Het plangebied van circa 30 hectare is gelegen direct ten zuiden van de N225 tussen Wageningen en Rhenen in de provincie Utrecht (afbeelding 1). Het ligt ingeklemd tussen het oostelijk gelegen industrieterrein Nudepark, intensief agrarische gronden ten noorden van het plangebied en de Blauwe Kamer ten zuiden en ten westen. Ten westen van het plangebied, naast de Blauwe Kamer is ook het bosrijke gebied de Grebbeberg gelegen. Het plangebied ligt tussen de Afweg in het zuiden en de N225 in het noorden (afbeelding 2). Rondom het plangebied liggen enkele erven die worden ontsloten door de N225 of de Grebbedijk. Het perceel zelf bestaat uit intensief beheerde akkers in combinatie met enkele intensief beheerde raaigraslanden. Opgaande beplanting is binnen het plangebied niet aanwezig met uitzondering van een haag in het westen van het plangebied bestaande uit inheemse soorten als eenstijlige meidoorn, braam, wilg en roos. Buiten het plangebied zijn aan de Afweg rijen met Canadese populieren aanwezig in combinatie met enkele zwarte elzen. Ten noorden, rondom de erven is opgaande beplanting aanwezig in de vorm van een oude boomgaard en oude knotwilgen. Bebouwing ontbreekt op het perceel met uitzondering van een veldschuur, opgebouwd van plaatwerk (afbeelding 3b). Watelementen zijn alleen aanwezig in de vorm van vele ondiepe en incidenteel watervoerende sloten. Een bredere watergang die wel jaarrond watervoerend is, is aanwezig iets ten oosten van de haag. Hierin is onder andere de kwel indicerende waterviolier vastgesteld. Verlichting is binnen het plangebied niet aanwezig, de omliggende erven en de N225 zijn wel verlicht.

Zonnepark Nude, Rhenen

Afbeelding 1. Ligging plangebied ten opzichte van Rhenen (westen) en Wageningen (oosten) (ESRI, 2022).

Afbeelding 2. Luchtfoto plangebied.

Afbeelding 3a. Impressie plangebied, situatie op 10-12-2021.

Afbeelding 3b. Impressie plangebied, situatie op 10-12-2021.

Afbeelding 3c. Impressie plangebied (oude boomgaard en kapschuur), situatie op 10-12-2021.

Afbeelding 3d. Impressie plangebied haag me veel inheemse soorten, situatie op 10-12-2021.

Het plangebied ligt op 0.14 km afstand van het Natura 2000-gebied de Rijntakken (met o.a. de Blauwe kamer), tevens NNN.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

De initiatiefnemer is voornemens een zonnepark te ontwikkelen op het perceel en deze landschappelijk in te passen. Deze landschappelijke inpassing zal waarschijnlijk bestaan uit het aanplanten van landschapselementen, graven van natuurvriendelijke oevers en het beheren van een natuurvriendelijke akker. Of en in welke mate dergelijke elementen zullen worden toegepast evenals de te gebruiken opstelling van panelen is tot op heden nog niet bekend en zal later aan deze rapportage worden toegevoegd. Voor het plangebied zijn wel de onderstaande landschappelijke uitgangspunten opgesteld (afbeelding 4). Het is nog niet bekend of de aanwezige kapschuur behouden of gesloopt zal worden.

Afbeelding 4. Landschappelijke uitgangspunten zonnepark Nude.

3 Natuurwetgeving

3.1 Inleiding

Het natuurbeschermingsrecht onder de Omgevingswet bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn het bevoegd gezag. Alleen in een aantal situaties, zoals bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied; het natuurbeschermingsrecht onder de Omgevingswet.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming (toetsing flora- en fauna-activiteit) is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “andere soorten”. Daarnaast zijn landelijk van een aantal vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd. Elk beschermingsregime heeft zijn eigen verbodsbepalingen.

Voor ieder ruimtelijk plan is het verplicht om te toetsen of deze leiden tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen. Wanneer er sprake is van een overtreding dient er onderzocht te worden of er een vrijstelling geldt. Indien er geen vrijstelling geldt, kan het aanvragen van een vergunning noodzakelijk zijn. Bijlage 1 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan het natuurbeschermingsrecht onder de Omgevingswet.

Gevolgen plangebied

De Omgevingswet is een nationale wet. Indien negatieve effecten worden verwacht door activiteiten of ontwikkelingen is een toetsing aan het natuurbeschermingsrecht noodzakelijk. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten en welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op deze soorten.

4 Methode

4.1 Inleiding

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en gericht onderzoek naar kerk- en steenuil en beschermde flora.

4.2 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en indien beschikbaar regionale verspreidingsinformatie:

- NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna).
- De flora- en faunadatabase van Eelerwoude is eveneens geraadpleegd. Eelerwoude heeft meerdere onderzoeken in de nabije omgeving uitgevoerd. De data van deze onderzoeken zijn opgeslagen in deze database. Zie de literatuurlijst voor een totale lijst van de geraadpleegde bronnen.

4.3 Veldonderzoek

Op basis van vijf veldbezoeken is het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van verblijfplaatsen en de functionele leefomgeving van kerk- en steenuil en beschermde flora. De onderzoeken zijn uitgevoerd door N. Otten en R. Kroeskop. Betreffende personen zijn ecologische adviseur en werkzaam bij Eelerwoude (zie kader – ecologisch deskundige). In tabel 1 zijn de onderzoekdata weergegeven. Hierbij zijn tevens de onderzoekers, starttijd en weersomstandigheden genoteerd.

Kader - Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt het natuurbeschermingsrecht, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

Tabel 1. Type onderzoek, datum, start- en eindtijd, onderzoeker(s) en de weersomstandigheden genoteerd per veldbezoek.

Datum	Type onderzoek	Start –eindtijd	Onderzoeker	Weersomstandigheden
10-12-2021	Quickscan Omgevingswet	09:00 – 13:00	N. Otten	2 °C, droog, bewolkt, windkracht 3 Bft
05-05-2022	Nader onderzoek kerk- en steenuil	15:14 – 16:34	N. Otten	20 °C, droog, half bewolkt, windkracht 1 Bft
14-06-2022	Nader onderzoek kerk- en steenuil	13:29 – 15:30	N. Otten	20 °C, droog, half bewolkt, windkracht 1 Bft
27-06-2022	Nader onderzoek kerk- en steenuil en flora	09:00 – 17:04	N. Otten & R. Kroeskop	21 °C, droog, bewolkt, windkracht 1 Bft
09-08-2022	Nader onderzoek kerk- en steenuil en flora (aanvullend)	17:18 – 20:15	N. Otten	28 °C, droog, licht bewolkt, windkracht 1 Bft

Kerkuil en steenuil

Voor het nader onderzoek naar kerk- en steenuil wordt gewerkt volgens de kennisdocumenten kerkuil en steenuil. Omdat het gaat om nestkasten is dit relatief eenvoudig door driemaal binnen de optimale periode een controle uit te voeren in deze kasten. Op deze manier kon worden vastgesteld/uitgesloten of de nestkasten worden gebruikt als vaste rust- en verblijfplaats en/of als broedlocatie. Door driemaal verspreid over het broedseizoen van beide soorten veldbezoeken uit te voeren worden zowel vroeg als laat broedende broedparen meegenomen en wordt ook rekening gehouden met het mislukken van nesten door bijvoorbeeld predatie. Derhalve zijn in totaal minimaal drie veldbezoeken uitgevoerd volgens de kennisdocumenten kerkuil en steenuil, binnen de optimale periode van deze soorten:

- Kerkuil: 1 februari – 30 augustus (Bij12 Kerkuil, 2017).
- Steenuil: 15 februari – 15 juli (Bij12 Steenuil, 2017).

Als aanvulling hierop is één extra veldbezoek uitgevoerd als aanvulling op het onderzoek gedurende het broedseizoen. Ook zijn waarnemingen vanuit de NDFF en omwonenden meegenomen in het onderzoek als geheel.

Beschermde flora

Rondom het plangebied komen diverse plantensoorten voor welke beschermd zijn volgens de Omgevingswet. Het plangebied is specifiek voor kleine wolfsmelk en grote leeuwenklauw geschikt (akkerflora). Beide soorten komen onder andere voor in akkers waar zij zich als pionier goed kunnen handhaven en voortplanten. Kleine wolfsmelk is een soort welke zich ten noorden van het plangebied bevindt in tuinboonakkers en zich hier weet te handhaven. Hiernaast is deze soort aanwezig op het Nudepark. Grote leeuwenklauw is een soort welke voorkomt in het rivierengebied op schrale graslanden en akkers. De inventarisatie naar deze en mogelijk andere soorten is gedaan door een combinatie van een bureauonderzoek en een eenmalig veldbezoek. De beste periode voor deze inventarisatie is tussen juni en september. Omdat bleek dat een klein gedeelte van het plangebied ten tijde van het eerste veldbezoek (27 juni) recent was geploegd is hier later een aanvullend veldbezoek uitgevoerd.

Het onderzoek gebeurt door het systematisch aflopen van alle akkers, wanneer groeiplaatsen van beschermde soorten zijn vastgesteld zijn deze op basis van GPS in de online GIS omgeving van Eelerwoude ingevoerd. Hierbij is specifiek gelet op kleine wolfsmelk en grote leeuwenklauw maar is ook rekening gehouden met andere mogelijk aanwezige beschermde plantensoorten.

5 Beschermde soorten

5.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldonderzoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.2 Broedvogels

5.2.1 Voorkomen en functie

Kerkuil

Kerkuil is een soort van (half)open landschappen welke vrijwel uitsluitend voorkomt in het agrarisch gebied. Het is een soort welke voor een groot gedeelte broedt in nestkasten in schuren en kerktorens. Aantallen in Nederland schommelen per jaar veel doordat ze erg gevoelig zijn voor strenge winters en afhankelijk zijn van de (veld)muizenstand.

Gedurende vier veldbezoeken, waarvan drie in de optimale periode van kerkuil zijn geen kerkuilen of sporen hiervan waargenomen. De kerkuilenkast (afbeelding 5) werd gebruikt als broedplaats van een paar holenduiven (afbeelding 6). Hierom kan worden uitgesloten dat het een vaste rust- en verblijfplaats betreft van kerkuil. Het is wel mogelijk dat kerkuil gebruik maakt van het plangebied om in te foerageren.

Afbeelding 5. Kerkuilenkast binnen de kapschuur (noordkant).

Afbeelding 6. Nest van holenduiven in kerkuilenkast (05 mei 2022).

Steenuil

Ten opzichte van kerkuil is steenuil meer een soort van het kleinschalige cultuurlandschap en minder afhankelijk van de wisselende muizenstanden. Het voedsel is veel gevarieerder en bestaat naast muizen onder andere uit vogels, reptielen, amfibieën, nachtvinders, meikevers en regenwormen. Hierom heeft steenuil de voorkeur voor een landschap met veel rommelhoekjes, houtwallen en heggen. In een meer open landschap is met name het erf en de variatie hierin bepalend.

Binnen de kapschuur zijn twee nestkasten van steenuil aanwezig. Eén kast hangt in de nok van de schuur tegenover de kerkuilenkast (afbeelding 7), de andere kast hangt zeer laag tegen de wand aan de westkant van de schuur. In de laaggelegen kast zijn geen waarnemingen of sporen waargenomen van steenuil. In de kast in de nok van de schuur zijn wel zeer veel sporen waargenomen. Hierin bevonden zich voornamelijk braakballen en veel ruipennen. Hiernaast zijn er ook waarnemingen bekend van steenuilen op de kapschuur (NDFF, 2022). Er is geen indicatie dat er afgelopen jaar of jaren gebroed is in de kast. De kast betreft echter wel een vaste- en verblijfplaats van steenuil. Dit betreft één van de vele territoria in de directe omgeving van het plangebied. In de kaart van afbeelding 9 worden de bekende territoria weergegeven op kaart. Deze territoria zijn bepaald op basis van gesprekken met omwonenden en data vanuit de NDFF. Het kan niet worden uitgesloten dat één of enkele territoria over het hoofd zijn gezien. De hier aanwezige dieren zullen ook van het plangebied gebruik maken om in te foerageren al is dit niet optimaal vanwege de eentonigheid van het plangebied (intensief agrarisch).

Afbeelding 7. Steenuilenkast in de nok van de kapschuur (zuidkant).

Afbeelding 8. Ruipennen van steenuil in de steenuilenkast in de nok van de kapschuur.

Steenuil zonnepark Nude, Rhenen

Afbeelding 9. Bekende territoria van steenuil binnen en direct rondom het plangebied (ESRI, 2022).

5.2.2 Effecten en vergunning

Kerkuil

De aanwezige kerkuilenkast is niet in gebruik. Gedurende vier veldbezoeken is hierin enkel een broedpaar van holenduiven vastgesteld, hetgeen bevestigt dat hier geen kerkuil aanwezig is. Mocht de kapschuur worden gesloopt dan heeft dit geen negatief effect op de kerkuil. Het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit in het kader van de Omgevingswet is voor deze soort dan niet aan de orde.

Steenuil

De steenuilenkast in de nok van de kapschuur betreft een vaste- rust en verblijfplaats van steenuil. Wanneer de kapschuur wordt gesloopt is het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit in het kader van de Omgevingswet noodzakelijk. Het verkrijgen van een omgevingsvergunning voor vogels is zeer lastig en derhalve wordt geadviseerd om de schuur te laten staan.

De ontwikkeling van een zonnepark heeft vermoedelijk wel een positief effect op steenuil doordat maïsakkers en monotone graslanden worden doorbroken door een kleinschaliger en ruiger landschap. Het wordt geadviseerd om binnen het zonnepark diverse nestkasten voor steenuil te plaatsen om de nestgelegenheid voor steenuil lokaal te verbeteren en daarnaast in het ontwerp regelmatig schuilplekken (hopentakken en dicht struweel) en foerageergebieden op te nemen.

Conclusie: indien de kapschuur binnen het plangebied behouden blijft is het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit in het kader van de Omgevingswet niet aan de orde. Wanneer deze wel zal worden verwijderd is een omgevingsvergunning flora- en fauna activiteit wel aan de orde voor het vernietigen van een vaste- rust en verblijfplaats van steenuil.

5.2.3 Broedvogels algemeen

Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, als ook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. In veel situaties kan dit voorkomen worden door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren.

Het wordt met klem geadviseerd om werkzaamheden werkelijk buiten het broedseizoen uit te voeren. Gedurende het broedseizoen kunnen met name grond broedende soorten als graspieper, gele kwikstaart en kievit niet worden uitgesloten binnen het plangebied. Werken binnen het broedseizoen is alleen mogelijk na het uitvoeren van een check door een ecologisch ter zake kundige, enkele dagen voor de start van de werkzaamheden. Bij het vinden van nesten kan dit grote consequenties hebben op de geplande uitvoering.

5.3 Flora

5.3.1 Voorkomen en functie

Aangetroffen soorten

Binnen het plangebied zijn diverse algemene soorten van akkers aangetroffen. Het gaat hierbij om soorten als korrelganzenvoet, melganzenvoet, witte krodde, uitstaande melde, doornappel, papegaaienkruid, akkermelkdistel, groene amarant, kleine leeuwenbek, hoenderbeet, kroontjeskruid, kluwenzuring en akkerereprijs. Hiernaast is ook de zeldzame kleine wolfsmelk aangetroffen op de experimentele velden waar kleinschalig uien, rode kool en haver worden verbouwd (afbeelding 10). Hier zijn circa 60 planten waargenomen verspreid over een vrij klein gedeelte van het plangebied, zie hiervoor afbeelding 11.

Kleine wolfsmelk is een beschermde, eenjarige plantsoort die groeit op kalkrijke kleiakkers. De soort gaat sterk in aantal en verspreiding achteruit (75-100% sinds 1950) en staat inmiddels ook op de zgn. 'Rode Lijst 2012' met de vermelding 'kwetsbaar'. Zijn groeiplaats bestaat uit open, zonnige, vrij warme, vochtige, matig voedsel- en stikstofrijke, kalkhoudende, kleiige, niet te sterk bemeste, omgewoelde grond. Ze groeit in akkers met graan of hakvruchten, op stoppelvelden, op braakliggende grond, langs spoorwegen en paden en op open plekken van dijken en bermen (FLORON Verspreidingsatlas Vaatplanten, 2019). Om de soort te kunnen behouden dient de standplaats te worden beheerd middels akkerbeheer. De aanwezigheid van kleine wolfsmelk maakt duidelijk dat er sprake is van bijzondere groeiplaatsomstandigheden. In de omgeving komen meer zeldzame soorten voor van akkers zoals akkerleeuwenbek, eironde leeuwenbek, spiesleeuwenbek en valse kamille.

Andere beschermde soorten dan kleine wolfsmelk, zoals grote leeuwenklauw zijn gedurende het onderzoek niet aangetroffen.

Afbeelding 10. Groeiplaats van kleine wolfsmelk tussen de uien.

Afbeelding 11. Verspreiding van kleine wolfsmelk binnen het plangebied met de afgebakende groeiplaats.

5.3.2 Effecten en vergunning

In het plangebied is de beschermde plantensoort kleine wolfsmelk aanwezig. Omdat de plant groeit op zonnige plaatsen in een dynamisch milieu (o.a. akker) is het nemen van maatregelen noodzakelijk. Wanneer zonnepanelen worden geplaatst op de afgebakende groeiplaats (afbeelding 11) zal de groeiplaats in de loop der jaren verdwijnen. Schaduwvorming neemt toe en er vindt geen grondbewerking meer plaats. Deze dynamiek (het regelmatig bewerken van de grond) verdwijnt met de inrichting van een zonnepark, wanneer geen specifieke beheermaatregelen worden genomen.

Op het vlak van dynamiek en beheer biedt het zonnepark mooie kansen om de groeiplaatsen met passende beheermaatregelen in stand te houden. Niet alleen wordt hiermee een zeldzame plantensoort behouden, ook de vele andere akkersoorten binnen en rondom het plangebied krijgen de kans om zich permanent te handhaven binnen het plangebied.

Wanneer rekening wordt gehouden met de genoemde maatregelen in H5.3.3 is het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit in het kader van de Omgevingswet niet noodzakelijk. Wanneer één of meerdere maatregelen niet kunnen worden opgevolgd dient wel een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit te worden aangevraagd voor kleine wolfsmelk. Dit betekent dat alternatieve groeiplaatsen moeten worden aangewezen.

5.3.3 Te nemen maatregelen

Om negatieve effecten op kleine wolfsmelk te voorkomen dienen een aantal aanvullende maatregelen genomen te worden. Op hoofdlijnen betreffen dit:

- Niet plaatsen van panelen op de groeiplaats zoals is aangegeven op afbeelding 11.
- Toepassen van akkerbouw binnen de groeiplaats door bijvoorbeeld de teelt van langhalmige graanrassen waartussen grassen en kleeftuinen niet snel domineren (wintergraan).
- Inzaaien van gewassen in oktober als de grond nog warm is, in een relatief open stand, zodat er licht en ruimte is voor akkerplanten.
- De laatste grondbewerking vindt plaats voor het zaaien; in de herfst (voor 15 oktober).
- De strook ligt regelmatig braak, om akkerplanten gelegenheid te geven tot volle ontwikkeling te komen.
- Jaarlijks wordt de strook ondiep geploegd, met licht materiaal, zodat eenjarige jaarlijks kunnen kiemen.

Als advies wordt geadviseerd om de situatie en het beheer de eerste vijf jaar te monitoren om indien noodzakelijk aanpassingen te kunnen doorvoeren.

Conclusie: Wanneer de groeiplaats van kleine wolfsmelk (afbeelding 11) behouden blijft is het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit in het kader van de Omgevingswet niet aan de orde. Wanneer op de groeiplaats panelen worden geplaatst en/of het akkerbeheer stopt is een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit wel aan de orde.

6 Conclusie

6.1 Soortenbescherming

Uit het flora- en faunaonderzoek is naar voren gekomen dat binnen het plangebied een vaste- rust en verblijfplaats van steenuil en een groeiplaats van kleine wolfsmelk aanwezig is. Wanneer de kapschuur met steenuilenkast en groeiplaats van kleine wolfsmelk behouden blijven is een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit in het kader van de Omgevingswet niet aan de orde.

Kerkuil

De aanwezige kerkuilenkast is niet in gebruik. Gedurende vier veldbezoeken is hierin enkel een broedpaar aan holenduiven vastgesteld, hetgeen ook aangeeft dat hier geen kerkuil aanwezig is. Mocht de kapschuur worden gesloopt dan heeft dit geen negatief effect op kerkuil. Het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit in het kader van de Omgevingswet is voor deze soort dan niet aan de orde.

Steenuil

De steenuilenkast in de nok van de kapschuur betreft een vaste- rust en verblijfplaats van steenuil. Wanneer de kapschuur wordt gesloopt of de nestplaats anderszins wordt aangetast is het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit in het kader van de Omgevingswet noodzakelijk. Het verkrijgen van een omgevingsvergunning voor vogels is zeer lastig waardoor wordt geadviseerd om de schuur te laten staan.

De ontwikkeling van een zonnepark heeft vermoedelijk wel een positief effect op steenuil doordat maïsakkers en monotone graslanden worden doorbroken door een kleinschaliger en ruiger landschap. Het wordt geadviseerd om binnen het zonnepark diverse nestkasten voor steenuil te plaatsen om de nestgelegenheid voor steenuil lokaal te verbeteren.

Broedvogels (algemeen)

Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, als ook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. In veel situaties kan dit voorkomen worden door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen¹ uit te voeren.

Het wordt met klem geadviseerd om werkzaamheden werkelijk buiten het broedseizoen uit te voeren. Gedurende het broedseizoen kunnen met name grond broedende soorten als graspieper, gele kwikstaart en kievit niet worden uitgesloten binnen het plangebied. Werken binnen het broedseizoen is alleen mogelijk na het uitvoeren van een check door een ecologisch ter zake kundige, enkele dagen voor de start van de werkzaamheden. Bij het vinden van nesten kan dit grote consequenties hebben op de geplande uitvoering.

Kleine wolfsmelk

Om negatieve effecten op kleine wolfsmelk te voorkomen dienen een aantal aanvullende maatregelen genomen te worden. Op hoofdlijnen betreffen dit:

- Niet plaatsen van panelen op de groeiplaats zoals is aangegeven op afbeelding 11.

¹ In het kader van de Omgevingswet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

- Toepassen van akkerbouw binnen de groeiplaats door bijvoorbeeld de teelt van langhalmige graanrassen waartussen grassen en kleeftkruid niet snel domineren (wintergraan). Dit geeft tevens een positieve impuls aan zaad etende vogels en is gunstig voor het foerageergebied van steenuil.
- Inzaaien van gewassen in oktober als de grond nog warm is, in een relatief open stand, zodat er licht en ruimte is voor akkerplanten.
- De laatste grondbewerking vindt plaats voor het zaaien; in de herfst (voor 15 oktober).
- De strook ligt regelmatig braak, om akkerplanten gelegenheid te geven tot volle ontwikkeling te komen.
- Jaarlijks wordt de strook ondiep geploegd, met licht materieel, zodat eenjarige jaarlijks kunnen kiemen.

Als advies wordt geadviseerd om de situatie en het beheer de eerste vijf jaar te monitoren om indien noodzakelijk aanpassingen te kunnen doorvoeren.

6.2 Vergunning noodzakelijk

Voor de steenuil en kleine wolfsmelk dient een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit aangevraagd te worden indien de kapschuur (steenuil) en groeiplaatsen (kleine wolfsmelk) niet behouden blijven. Deze soorten kunnen gezamenlijk in een aanvraag ingediend worden. Om een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit in het kader van de Omgevingswet te verkrijgen voor één of beide soorten moet:

- de gunstige staat van instandhouding gegarandeerd blijven;
- invulling gegeven worden aan de zorgplicht;
- voldaan worden aan een bij de wet genoemd belang;
- er mogen geen alternatieven zijn.

Deze gegevens moeten worden uitgewerkt in een projectplan. In het projectplan staat concreet welke werkzaamheden, wanneer en op welke wijze worden uitgevoerd. Dit wordt aangevuld met een onderbouwing van de noodzaak van het project.

Een vergunningsaanvraag moet worden ingediend bij de provincie Utrecht. Maximaal 26 weken na het indienen van de aanvraag wordt er een besluit genomen. Op dat besluit kunnen belanghebbenden nog bezwaar maken. Deze termijnen zijn terug te vinden op de website van de provincie.

Concrete maatregelen die genomen moeten worden tijdens de werkzaamheden dienen vastgelegd te worden in een ecologisch werkprotocol. Hierin dienen eveneens de aanvullende voorwaarden verwerkt te worden die voortvloeien uit de vergunningsaanvraag.

6.3 Uitvoerbaarheid van de plannen

Mits rekening gehouden wordt met de voorgenoemde maatregelen en werkwijze is geen overtreding van de natuurwetten, onderdeel soortenbescherming, aan de orde. Vanuit de eisen van de natuurbescherming is het plan derhalve uitvoerbaar.

Wanneer er sprake is van een omgevingsplanprocedure moet aannemelijk gemaakt worden dat de plannen uitvoerbaar zijn. Dit betekent dat aangetoond moet worden dat een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit verleend gaat worden.

Het wordt geadviseerd om, indien van toepassing hierover in gesprek te gaan met het bevoegd gezag, de provincie Utrecht. Op basis van een startgesprek kan aannemelijk worden gemaakt of het verkrijgen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit in het kader van de Omgevingswet voor steenuil en/of kleine wolfsmelk haalbaar is.

6.4 Geldigheid onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegde gezag hanteert de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten:

“Onderzoekgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.”

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Literatuurlijst

- Bij12 Kerkuil. (2017, juli 1). *Kennisdocument kerkuil*. Utrecht: Bij12. Opgehaald van bij12.nl: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-011-Kennisdocument-Kerkuil-1.0.pdf
- Bij12 Steenuil. (2017). *Kennisdocument steenuil*. Utrecht: Bij12. Opgehaald van chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-019-Kennisdocument-Steenuil-1.0.pdf
- Eelerwoude. (2022). *Quickscan Wnb zonnepark Nude Rhenen P202814*. Goor: Eelerwoude.
- ESRI. (2022). ESRI Nederland. Opgehaald van esri.nl.
- FLORON Verspreidingsatlas Vaatplanten. (2019, november 20). *Kleine wolfsmelk*. Opgehaald van FLORON Verspreidingsatlas Vaatplanten: <https://www.verspreidingsatlas.nl/0494#>
- NDFF. (2022). *uitvoerportaal*. Opgehaald van ndff-ecogrid.nl: <https://www.ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/login.zul?sessionId=8C345E38C8B584C5981B1EBD3C867A35>

Bijlage 1 Wettelijk kader Natuurwetgeving

Bescherming van soorten

Zorgplicht

In de Omgevingswet is in artikel 1.7 een omschrijving opgenomen over de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen verantwoordelijk is voor een veilige en gezonde leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan bestuursrechtelijk wel worden gehandhaafd. Daarnaast is in artikel 1.7a van de Omgevingswet ook een algemeen verbod opgenomen. Daarin is vastgelegd dat het verboden is om een activiteit te verrichten of na te laten als daardoor aanzienlijke nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving (dreigen te) ontstaan. Het betekent bijvoorbeeld dat het verboden is onnodig dieren en planten te doden, wanneer er redelijkerwijs een andere oplossing voor is, bijvoorbeeld de dieren te verplaatsen naar een ander gebied.

Beschermingsregimes

Op het onderdeel soortbescherming deelt het natuurbeschermingsrecht onder de Omgevingswet soorten in drie beschermingsregimes in:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn
Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn
2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn
Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd ².
3. Beschermingsregime “andere soorten”
Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of vergunning van de verboden.

Verbodsbepalingen

De Omgevingswet gaat uit van het ‘nee, tenzij-principe’. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd (figuur 1). De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep ‘Overige soorten’). Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

- een vrijstelling geldt;
- er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve vergunning);
- een vergunning is verkregen.

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een vergunning of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. de afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. de ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

² De brochure ‘Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen’, versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern ²

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een vergunning worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

Voorgaand figuur geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime. De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 5.1, lid 2 onder g Ow gelezen in samenhang met § 11.2*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich verstorende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 3.10 lid 311.54 lid 2 sub a Bal*). Zie kader – Opzettelijkheid.

Kader - Opzettelijkheid

In zowel de Wet natuurbescherming als de Omgevingswet is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (artikel 10). Hierdoor was de Flora en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daar is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant....”*.

Andere bevredigende oplossing(en)

De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door plaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen vergunning worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. In het kader - Wettelijk Belang wordt een overzicht gegeven van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort

Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (Svl) van de soort. De Svl varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de Svl dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij

de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende vergunning voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime (Zie kader – Staat van instandhouding). Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moeten inzicht worden gegeven in:

1. de Svl (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied).
2. het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** “De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort”.
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.
- **Beschermingsregime Overige soorten:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van natuurbeschermingsrecht onder de Omgevingswet kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen

Onder de Omgevingswet is niet altijd een vergunning nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriele Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren als egel en rosse woelmuis vrijgesteld van de vergunningplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Programmatische aanpak

De Omgevingswet biedt de mogelijkheid om een programmatische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet en Wet natuurbescherming is reeds ervaring opgedaan met een dergelijke programmatische aanpak. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebied een generieke vergunning verleend. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied

Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatische aanpak vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan vergunning worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan vergunning worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de vergunning of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de vergunning of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor andere 'nationaal' beschermde soorten kan vergunning worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omliggende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Eelerwoude

Op weg naar 100% natuurinclusief >

www.eelerwoude.nl